

ПОРЯДОК ДІЙ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Тимофєєв Володимир Павлович

ORCID ID: 0000-0002-6805-8933

старший викладач кафедри ТСП

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Тінін Дмитро Геннадійович

ORCID ID: 0000-0002-8593-1706

старший викладач кафедри ТСП, майор поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

У лютому 2022 року, під час початку повномасштабного вторгнення російської федерації, Національна поліція України разом з іншими силами оборони виявила велику хоробрість і гідність у захисті нашої країни. Вона активно протистоїть триваючим спробам російського агресора захопити Україну. З самого початку військового вторгнення, поліція продемонструвала свою стійкість та ефективність, оперативно реагуючи на надзвичайні події. Це стало для неї новою реальністю, з якою вона зіткнулася.

Частка технічних засобів, які забезпечували контроль за ситуацією, припинила свою роботу. Це включало камери спостереження на вулицях, системи фіксації правопорушень, охоронні сигналізаційні системи, освітлення на вулицях і навіть електропостачання в населених пунктах. У поліцейських виникла неясність щодо правил поведінки у випадку збройної агресії на території їхньої діяльності з боку оснащених військових формувань країни-агресора.

Згідно з законодавством у сфері оборони, поліцейські входять до складу сил національного спротиву, але не враховується, які саме засоби вогневого ураження можуть бути доступні поліцейським. Значить, вони не мають і ніколи не мали засобів для протистояння важкій бронетехніці. «Проте чимало «недолугих експертів» закидали працівникам поліції відсутність з їхнього боку збройного спротиву агресору, адже поліція – це озброєне формування. Чомусь ніхто не намагається змушувати ветеринара лікувати людей, хоча він же лікар», зазначив науковець Гусаров С.М. [1]. Багато випадків виникало, коли органи влади, включаючи поліцію, ставали без керівництва або ключових фахівців через їх відхід з робочих місць та евакуацію на безпечніші території разом із своїми сім'ями.

Поліція, як система, заслуговує на визнання, і ми високо цінуємо внесок кожного поліцейського у забезпеченні належного функціонування цієї системи в складних і небезпечних умовах. Однак, ефективність та результативність роботи поліції можна й потрібно постійно вдосконалювати. Особлива увага повинна бути приділена питанням, пов'язаним з роботою поліції на деокупованих територіях, зокрема їх взаємодії з громадою. Співпраця та партнерство є ключовими принципами поліцейської діяльності, які реалізуються через відповідні форми і методи роботи поліцейських, а також комунікацію з муніципальною владою та населенням територіальних громад. Встановлення активної співпраці з населенням на деокупованих територіях має велике значення як для надання необхідної підтримки та допомоги мешканцям, так і для отримання важливої інформації, яка сприяє проведенню стабілізаційних заходів, наприклад, виявленню колаборантів, посібників

держави-агресора, зброї, вибухових речовин та інших небезпечних предметів. Проте варто зауважити, що робота поліції на деокупованих територіях в основному обмежується комунікацією з окремими громадянами, які постійно проживають або опинилися на цих територіях з різних причин.

У разі тимчасової окупації територій виникає вибір, чи співпрацювати з окупантами, чи навпаки не співпрацювати та уникнути статусу колаборанта. Україна прийняла Закон, який встановлює кримінальну відповідальність за колабораційну діяльність. Аналізуючи цей закон, можна зрозуміти, що всі злочини, передбачені ним, базуються на добровільній дії громадян, які воліють співпрацювати з країною-агресором на шкоду Україні [2].

Додатково, Закон України "Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України" визначає, що тимчасово окупована територія є невід'ємною частиною України, на яку поширюються Конституція, закони України та міжнародні договори. Отже, на таких територіях повинні діяти поліція та інші органи влади згідно з установленими законами. Отже, з метою забезпечення громадської безпеки та порядку на тимчасово окупованих територіях, поліція має продовжувати свою діяльність відповідно до наказів та керівництва районних управлінь, не змінюючи суті своєї роботи [3; 4; 6].

Окрім питань щодо покращення якості та ефективності виконання правоохоронними органами своїх завдань на деокупованих територіях, важливим аспектом є забезпечення належного контролю за законністю дій самої поліції, зокрема щодо осіб, які підозрюються у вчиненні дій проти Українського народу і держави. Незважаючи на воєнний стан, особливі обставини та умови життя, необхідно дотримуватись верховенства права, законності та загальноприйнятих суспільних цінностей. Жодні обставини не можуть виправдовувати порушення цих принципів і цінностей або бездіяльність з боку правоохоронних органів [5; 7].

Отже, для вирішення зазначених питань, пов'язаних з діяльністю поліції на тимчасово окупованих та деокупованих територіях, необхідно провести глибоку та осмислену роботу залучених науковців і зацікавленої громадськості щодо розробки нових методів роботи поліцейських, які дозволять їм виконувати свої обов'язки в умовах змінених викликів. Український народ працює над перемогою і тим, щоб уникнути подібних ситуацій у майбутньому.

Проте, з урахуванням отриманого досвіду, важливо вже сьогодні розробити:

1. план дій та інструкції для поліцейських у випадку окупації території ворогом;
2. структуру та зміст посадових інструкцій поліцейських таким чином, щоб у разі непередбаченої або незапланованої відсутності будь-якого керівника структурного підрозділу поліції, орган поліції міг продовжувати виконувати свої функції;
3. наукову концепцію, яка передбачатиме широке залучення громадськості, включаючи зброю, до забезпечення публічної безпеки у випадку оголошення воєнного стану або іншого подібного правового режиму в державі.

Список використаних джерел:

1. Гусаров, С. М. Робота органів поліції України на деокупованих територіях / Гусаров Сергій Миколайович // Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. III наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 11 трав. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». – Вінниця : ХНУВС, 2023. – С. 25-30.
2. Тінін Д. Статус українського поліцейського в умовах воєнного стану у випадку невиконання наказу про вихід з оточення або окупації (теоретичний аспект). Правовий часопис Донбасу. Випуск № 4(81) 2022. Частина 1. Донецький державний університет

- внутрішніх справ, 2022. – 214 с., с. 204-208. DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-81-4-1-204-208>. <https://ljd.dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2023/03/38.pdf>.
3. Гунько, К., & Тінін, Д. (2022). КОЛО ПОВНОВАЖЕНЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УМОВАХ ТИМЧАСОВОЇ ОКУПАЦІЇ. Матеріали конференцій МЦНД, (16.12.2022; Вінниця, Україна), 106–107. вилучено із <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/363>.
 4. Гунько, К., & Тінін, Д. (2022). ОСОБЛИВОСТІ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УМОВАХ ТИМЧАСОВОЇ ОКУПАЦІЇ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ. Матеріали конференцій МЦНД, (16.12.2022; Вінниця, Україна), 119–121. вилучено із <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/364>.
 5. Тінін, Д. Г. ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ НАСЕЛЕННЯ ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ. Шановні учасники міжнародної конференції!, 134. // Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (5 листопада 2021) / упор.: Г.Я. Савчин, У.О. Цмоць. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 172 с. https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4008/1/05_11_2021.pdf#page=134.
 6. Тінін Д., Антипова А. ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРУ ПОРЯДКУ ТА СПОСОБУ ВЕДЕННЯ БОЮ В УМОВАХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ. Молодий вчений. 2022. № 8 (108). С. 5–7. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-8-108-2>.
 7. Тінін, Д. (2022). ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ», (July 8, 2022; Paris, France), 101–103. <https://doi.org/10.36074/logos-08.07.2022.027>.